

חיל תיאוגניוס מאת פאולוס הגמון חלוצה*

(פרקים נבחרים)

(4-1: תשבחות)

5. היתה מולדתו (ארץ) הקפדוקים; בארץ זו, בעודו נער, לבש את מדי הנזיר. (82)

לאחר שבילה שם זמן מה בהתבודדות ובאורח חיים הולם נזירים, שמע את דבר ה' לאברהם אבינו בתנ"ך: לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (בראשית יב, ו)

ותכף, כפי שאברהם עשה אחרי מצות ה', עקר את עצמו ממולדתו ועבר לירושלים כדי להתפלל במקומות הקדושים. ושמ התקבל ע"י אנשים צדיקים במנזר הנקרא ע"ש פלביה

(83)

והתגורר שם, כשהוא דבק בשקט ובנועם הרגילים לו, מביא תועלת לכל חבריו ומצליח

לא לתפנות איש אפילו פעם אחת. ובכן, תוך זמן קצר תאשה ידידת המשיח שהקימה את

המנזר נגשה אליו בבקשה (בסוף) שכנעהו לקחת על עצמו את הטפול במשק של ה(מוסד).
הנהגה

מנזר זה נמצא מחוץ לעיר הקדושה במקום הקרוי גן שמנים. האיש טיפל אפוא כיאות

(בעניניהם) של קמנזר האמור ~~הוא~~ אקחים שבו.

6. לאחר מכן הוא הרגיש שדעתו מוסחת ועד מהרה גם נעקרת מן התפילה הלא מוטרדת לה'

ומן השקידה על למודי הקודש, ו(ראה) שיש די-בשפע מכל המצרכים והנזירים והחילונים

המבקרים כל הזמן מקימים מהומה במנזר הזה, הכנוי קרוב לעיר, והוא חשש, אפוא, שמא

בצפיפות ההמון הסואן ובשפע המצרכים ובתהילות הרבות של מעריציו, יתנשא שכלו והוא

(84)

יעשה או יחשוב דבר מה שלא יאה לנטייתו אל-על. לכן הוא אץ לאחד הזקנים היודעים

היטיב לכחון מחשבות וגילה את הצטרת-לו ^{כבד} אצד נתן לו הזקן תשובה כזאת: "מי שרוצה

לשמור את נפשו שלמה לדבר טוב יחזר, כפי שגם אתה נראה לי, אינו מסתכן במעשים,

על אף שזיראו הנכססים מועילים לנזירים, אלא הוא משאיר את הדברים הללו לאנשים

יודעי עסקים, אשר מסוגלים להתפנות למעשה ללא פגיעה רוחנית, והוא (הרוצה בשלמות

נפשו) רוכש לעצמו את מידת ההימנעות וגם משתדל להתרחק מן הפגישות עם ההמון, שמא

יתחבא הנר בצילם של המטה ושל כלי המידה, והכוונה, שקמיטה וכלי המידה הינם סמל

לעצלנות ולעסקנות. ולעתים קרובות נכבה האור המזהיר מחמת נשיפת רוח הזקה ופתאומית.

אם תשמע לי, אפוא, אלך מכאן להתישב במדבר". השיב תיאוגניוס לדבריו כך: "עצת

נפשך הקדושה מוצאת חן בעיני עד מאד. אך הנני פוחד מן היסורים והיגעיים". ויאמר

לו הזקן: "אם תחפש את המדבר מתוך אהבת האל עצמו ולא למען תהילת שווא, חפש יסורים

*AB 10(1891), 73-118.

ותמצא הפוגה, אך אם תחפש מנוחה, תלכד ביסורים". (85)

7. לאחר ששמע המבורך את הדברים הללו, חיבק את הזקן ויצא אל המדבר, הצטרף לאב הנזירים האהוב לאל והקדוש ביותר, תיאודוסיוס המפורסם, והתגורר אצלו שנים אחדות. אחר כך בא אליו מבחן: כשהתפתח באצבעו של תיאודוסיוס גידול שקיבל דלקת חזקה ונכבד, כך שבכל יום יצאה מן הפצע הזה כמות גדולה של דם. לכן מכיוון שהוא נעצב על כך, אחד מנוסיה בדברים כאלה נתן לו את חוות הדעת הזאת: היות ואזור הגרם היבן קליר למדי והחולי שממנו אונה סובל זקוק לאויר חם יותר, רד לאזור הירדן ובשהותך שם תרפא תוך ימים ספורים. הוא ירד אפוא לשם והתגורר בלאורה של קלמון ובנהרה התפטר מן המחלה.

הוא היה מסור בלהט לבידוד ולתפילות. ויהי נחש מפחיד מאד אשר לפני בואו של תיאודוסיוס נהג להתחבא במערה הלז ואחר השלנה לזחול משם וחוצה אל המדבר ושוב מן המדבר להזור לשט. הוא יצא החוצה ביום הראשון, בו קיבל המבורך את התא מראש המנזר, ו(בשובו) ראה אותו יושב בפנים עסוק במדע בעשית סלים. אכן, תיאודוסיוס לא הפסיק לעבוד עד יום מותו ומתוך עבודה, אם לא היה מי שיפריע לו, היה מרטיב את מלאכת ידו כולה בדמעות. ובכן, הכניסה החיה חלו את ראשה בעד הפתח כשגופה נשאר מחוץ לתא, וכך נשארה ללא תנועה כשהיא רק מסתכלת בתיאודוסיוס. ויאמר לה המבורך: אם היית רגיל לשהות פה, הכנס, אינני אוסר עליך. ואז זחל כלו פנימה (הנחש) לפינה אחת, אסף את טבעותיו ונח לו. מאותו יום אפוא הוא עשה את זאת ונכנס כשהפץ בכך, כשהזקן נשאר ללא פחד, עד עת עזיבתו את המקום.

8. לאחר מכן, בחסד ההשגחה, עזב את קלמון ועבר למקום הזה. ומצא מערה והתגורר בה לבדו בשוכרו את רעבונו בחתיכת לחם קטנה ובחרובים מעטים וכספקו את צרכי צמאונו בספל מים, כשהוא נלחם מלחמה קשה ומתמדת נגד השדים הנאבקים בו באמצעות המחשבות הטמאות. ויהי באמת ככוכב עלי אדמות בתוך מערתו, כשהוא דבק בהתבודדות ובסגפנות ומתמיד בצום, בשכיבה על הקרקע, בבכי, בשמורים, בהשתחויות רצופות ובהרהור על דברי הרוח (הקדושה). דומני שהוא היה אז בשנה ה-50 לחייו. אז החלו לבוא אליו רבים היוצאים לקבל תועלת ממנו. אכן התפשט פרטומו וכל אחד מן הבאים, מחמת צרות שונות, היה חוזר בשמחה לאחר שחווה הלימת נפש ורעננות גדולה.

9. לילה אחד הרמאי (השטן) הכניס לו מחשבות של פחד ואחר כך, באפלה העמוקה, הראה לו כדבר אמיתי (דמות של) סרקני דורך חרכו ומאיים לכרות את ראשו במקום

אבן חיות, החחלקה רגלה הימנית של תכהמה והנה הוא התגלגל מגבה והושלך אל המורד שלאורך הדרך, ורגלו של הזקן הטוב נשברה במקום. כשירדו שט למטה האחים, מצאו אפוא שתכהמה כבר קמה ועומדת, ואילו הזקן שוכב אחוז יסורים ומתפתל מכאב השבר. מיד אחד ממלוויו, אשר היה ברשותו חיתול פשתה, חבש את רגלו של הזקן, העלהו על גבי החמור והובילו אלינו בפרצופים נוגים. מתוך הכאב אפוא הוא היה נאנק תכופות ואת כלנו במקום שמתה שקד יגון. אחר כך קראנו מן העיר אדם שידע לרפא שבירים. האיש בא ועשה את כל הדרוש לפי הסדר: נשאר לום וחצי ואחר כך עלה לעיר חזרה, אחרי שקודם קשר את הרגל השבורה בקנים ונתן הוראות, שלא לזוז כלל עד עבור ימים לא-מעטים, ושינוקב חור במיטתו ויושם סיר חרס מתחתה, כדי שיעשה את צרכיו, במידת הצורך, בשכיבה על משכבו בלי לזוז. מדוע האל הכל יכול מרשה לשטן מפעם לפעם להכות את נבחריו, תשאל (שאלה זו) בהודמנות אחרות.

(96)

יומים אפוא נשאר ללא תזונה אחוז כאבים חזקים, ובליל השלישי יצמד מעל ראשו מלאך, ויצא חרש את הסדין בו הוא היה עטוף - אכן היה זה קיץ - ואמר לזקן בקול שקט: הסבל שלך פג: אל תפחד, אתה כבר בריא. ולאחר מילים אלו עזב אותו בלקחו ממנו את הכאבים. מיד הזדקקנו האב הגדול וסיפר לנו את הדבר, וניסה אם באמת יוכל להזיז את הרגל, ואמנם הצליח. לכן התישב (על המיטה), לקח מקל והתחיל להלך בתופשיות ללא כאב, מלבד שהפחד בפני הסבל שעבר עליו גרם לו לצלוע מעט. אחרי ימים טפורים יצא לבתליליה ואפסנו, יחד עם הרופא עצמו, כלומר זה שטיפל בשבר, חבענו קולות תודה למשיח האדון הכל יכול על הרפוי העל-טבעי והפתאומי של האב הגדול.

(97)

16. עוד נט: יונה מבקרת את הזקן במשכבו.

17. אלכסנדר, פרקליט מאשקלון, ממליץ לפאולוס, בבואו מיוון, לטור אל תיאוגניוס ומשבח אותו.

18. אלכסנדר מספר כמה נסים שביצע תיאוגניוס בעלי החוף.

19. תיאוגניוס גורם לשחרורו של כומר מכלא הנציב האכזרי אנטיפטרוס.

20. עוד הדמעות בתורתו של תיאוגניוס.

21. תיאוגניוס מבקר בביזנטיון, חוזר לבתליליה בא למגזרו, חוזר לעירו ושוב בא

למגזר ושם מת בגיל 97, בהודש פברואר בשנת 522.

(105)

22. כאשר מת הקדוש היתה בצורת ותבור האוגר את מי הגשם עמד להתיבש והאחים ביקשו לעזוב בגלל מחסור המשקה. אך שבוע אחד אחרי מותו הגופני של האב הגדול, ענן מלא גשם אץ ממערב. את האזורים מאחוריו, שעל פניהם עבר, ושקה רק בטיפות קטנות, ואילו כשהגיע לכאן עמד מעל החר ושפך כמות כזאת של גשם, עד שנפרצו התעלות בהם בדרך כלל עובדים המים, משום שלא הספיקו לקלוט את עוז הגשם. הכמות הנספיקת לנו זרימה אל תוך הבור, ואילו השאר נסחב ביד על ידי האחים אל מחוץ לחומה ונשפך פה ושם, ^{כי} אצל דאגו, שמא כמות הגשם העצומה הזאת תצטבר בתוך המבנים ותמוטט את יסודות המנזר.

דבר זה קרה, אפוא, שבעה ימים לאחר מות הקדוש: וביום עצמו, בו עבד האל נפרד מן הגוף, המון איך ספור התאסף כאן. למנוחה על המזון היו רק שתי אצוות לחם, שיכלו להספיק לנזירינו בלבד בפרנסה ל-14 יום. אולם, לאחר שכל ההמון שהתאסף כאן סעד את לבו ושבעו כלם, חתיכות הלחם הנוחרות שאגרנו הספיקו בדרך נט לאבות שהיו אתנו למשך שבועיים נוספים.

(106)

זמן לא רב אחר כך, סוחר אחד שעלה לעיר הקדושה לבקור קצור לשם תפילה, סיפר לתושביה שחודשלים לפני כן פגש אותו (את הקדוש) בים כשהוא מפליג אל החוף, וראה עמוד מים עומד מעל הים, ויחדשעם המלחים שמע קול אומר: משה מים מהר והביא אותם למנזר תיאוגניוס. כאשר שמעו התושבים את הספור, הבינו כי המים, שהוענקו לנו באמצעות הענן, היו אותם המים שעליהם דיבר האיש, ותכף אצו הנה ומסרו (לנו) את הדבר האמור.

(106-8)

23. סיכום: גדולת תיאוגניוס ושפלות האנשים האחרים. פלישות הבוררים ואסונות שונים לא מספיקים לעורר את האנשים לתשובה אמיתית.

(109-111)

24. סוגי האסונות שפקדו את הארץ: פלישות ארבה וגלמים, התיבשות מקורות ועצירת גשמים, רעב ודבר, תמותה של בני אדם ובהמות וכל זה לא מספיק לתקן את האנשים. פאולוס מאשים את עצמו בהסתת דעת ובהוסר דכוד בתפילה.

(111-113)

25. פאולוס מבקש את תמיכת תיאוגניוס כדי לשקט את עצמו ולתקן את מוסר האזרחים.